

STATSMINISTER ODVAR NORDLI'S TALE I DEN NORSKE SJØMANSKIRKE
I BROOKLYN, NEW YORK, 13. JUNI 1979

Jeg vil gjerne få uttrykke min takknemlighet over at jeg har fått denne anledning til å møte nordmenn og norsk-amerikanere i denne del av USA, i den kjente og tradisjonsrike Sjømannskirken i Brooklyn.

Dernest vil jeg gjerne få takke 17. mai-komiteen i New York for den vennlige innbydelsen til å tale under 17. mai-festlighetene her i Brooklyn. Det var ikke mulig for meg å ta imot denne innbydelsen siden jeg skulle komme hit i juni måned, men jeg forstår at arrangørene av det store 17. mai-toget er godt representert her i salen i dag.

Overfor en forsamling som denne, er det særlig gledelig å kunne konstatere at forbindelsene mellom Amerikas Forente Stater og Norge er basert på en langvarig tradisjon med vennskap og tillit såvel i fredstid som under krig.

Gjennom generasjoner og med innsats fra alle lag av folket har vi i Norge klart å bygge opp et samfunn som gir gode muligheter også for den framtidige utvikling.

Aldri har vi rådd over slike ressurser som nå.

Aldri har vi hatt en så velutdannet og innsatsdyktig befolkning.

Aldri har i disponert over en teknologi som den vi nå møter i vår produksjon, i våre bedrifter, i vårt arbeidsliv.

Aldri før har vi totalt sett kunnet bygge på et så solid økonomisk fundament.

Men aldri har det vært slik at vi kan se materiell vekst som et mål i seg selv.

Det er innholdet i og fordelingen av den som er avgjørende.

Vårt mål er å skape et samfunn med kvalitativt rikt innhold.

Det betyr at vi kan ikke bare satse på utvikling av våre ressurser uten å ta hensyn til hvor lenge de varer og tenke på de framtidige generasjoner. I vår ressurspolitikk må vi ha for øye at det skal være en balanse mellom vekst og vern. Vi kan ikke bygge ut alle våre elver og vassdrag. Det kan skape en ubalanse inn i det natur-miljøet som vi alle ønsker å beholde. Vi må ta sikte på et moderat tempo i oljeutvinningen. Vi må huske på at oljebrønnene i Nordsjøen en gang vil stå tomme. Da skal vi ha utnyttet ressursene slik at vi har en

moderne industri med gode arbeidsplasser og at primærnæringene også har et godt grunnlag å arbeide videre på.

For å oppnå dette må vi drive en nøktern og fornuftig ressursplanlegging.

Det vesentligste kvalitetskrav som kan stilles til et samfunn er at det i enhver sammenheng bygger på et reelt og altomfattende demokrati.

Vi bygger vårt folkestyre på grunnlag av nasjonal suverenitet, personlig frihet og reell likeverd mellom mennesker.

Dette er grunnleggende ideer skapt i vestlig tradisjon og kultur.

Men et demokrati er ikke noe som bygges ferdig en gang for alle.

Et reelt vern om demokratiet må innebære vilje til utvikling av dette.

Uten det vil demokratiet i et samfunn i rivende utvikling bli en museumsgjenstand og ikke en levende realitet.

Vi møter en samfunnssituasjon full av konflikter.

Vi ser konflikten mellom kravet til produktivitet, effektivitet på den ene siden og vern om menneskets integritet på den andre.

Vi ser en ny teknologi vokse fram. Vi merker presset fra en økonomisk utvikling mot en fremtidsrettet og menneskevendt ressursnyttning.

Dersom ikke disse og andre innebygde konflikter i vår samfunnssituasjon skal utvikle seg til trusler mot våre egne samfunnssystemer, er det bare én veg å gå.

Det er å utvikle et demokratisk system i vårt arbeidsliv, i vårt økonomiske liv, i vårt politiske liv på en slik måte at menneskene spiller med i et demokratisk samarbeidssystem bygd på likeverd og likerett.

Her møter vi vår tids store utfordring.

Mange spør hvordan framtidens samfunn vil se ut.

Jeg vet ikke.

Men dersom vi lykkes i å forme det på grunnlag av et samspill i et demokratisk samarbeid hvor menneskene selv har muligheter for å gjøre sine verdikrav, hvor reell solidaritet kan være det ledende motiv, hvor mennesket selv settes i sentrum, hvor produksjon og effektivitet måles mot de menneskelige behov, da vil det bli et godt samfunn å bo i.

Vi har ingen ferdiglagede samfunnsmønstre som tilfredsstiller dette.

Ikke de rendyrkede kapitalistiske systemer der de måtte finnes, ikke de blandede samarbeidssystemer vi har utviklet i enkelte vestlige land, heller ikke de sentraldirigerte kommunistiske systemer.

Vi må sikte inn mot et desentralisert system der enkeltmennesket kan spille med i formingen av lokalsamfunn og arbeidsmiljø.

Så vil mange si: Hva med effektivitet og produktivitet?

Dette spørsmål må veies opp mot spørsmålet: Hva med dette om konfliktene skal prege våre samfunn?

Vi valgte ikke demokratiet fordi dette var det mest effektive system vi kjente.

Vi valgte det fordi det var den best egnede idé til vern om enkeltindividets rett.

Også i framtida må vi ta sjansen på demokratiet.

I arbeidet med å skape et kvalitativt godt samfunn regner vi likestilling som en vesentlig del.

Vårt mål er å skape likestilling både mellom deler av landet, mellom grupper av folket og mellom menneskene.

For å oppnå likestilling mellom landsdelene har vi lagt fram utviklingsplaner for Vestlandet og Nord-Norge, og i hele vår distriktspolitikkk tar vi sikte på å utvikle de økonomisk svake distriktene.

Også i vårt land har vi grupper av mennesker som hører til de svake gruppene, Jeg tenker på funksjons-hemmede, grupper som kan falle litt utenfor det vanlige mønster for arbeidsliv og atferd. Også visse grupper av pensjonister er vanskelig stilt.

Det er tegn på kvalitet hvis et samfunn føler omsorg for slike grupper. Vi prøver å gjøre det. Så langt økonomi og innsats tillater, satser vi på at også disse vanskeligstilte gruppene skal få et verdig liv.

Mellom enkeltmennesker og mellom kjønnene forekommer det nok en viss diskriminering, en viss tilsidesetting. Det kan skyldes inngrodd vaner eller andre ting.

På dette området har vi forbedret våre lover og etter hvert vil vi få utbygd et nødvendig apparat til å bedre likestillingen.

Det er ikke nok at menneskene og et land har et høyt materielt nivå. Det er nødvendig med en kulturell og åndelig overbygning. Vi trenger en indre balanse for å komme gjennom de daglige viderverdigheter, og vi trenger en grunn, en tro, en ideologi å stå på.

Det er ikke opp til meg å bedømme hvor langt vi i Norge har nådd når det gjelder dette. Men jeg kan nevne noe av det som myndighetene har ansvaret for.

Likesom vi verner om retten til pressefrihet, ytringsfrihet og de andre rettighetene i et demokratisk

samfunn, vil vi også beskytte retten til religiøs utfoldelse. Jeg kunne føye til: Det er en selvfølge fordi vi ønsker frihet for alle.

Myndighetene har også ansvar for skole- og utdanningspolitikken. På dette området har det skjedd en veldig utvikling de siste ti-årene. Både formene for skoleutdanning og innholdet i den må stadig være under forandring, fordi samfunnet og verden omkring oss er det.

Politiske myndigheter kan ikke skape kulturverdier. Men vi kan verne om den frihet som kunst og kultur kan vokse ut av.

En slik bevisst prioritering av kulturverdiene gir innhold i framtidssamfunnet.

Fra dag til dag ser vi ikke så store forandringer i det norske samfunn. Men de som har vært borte fra det i noen år, blir slått av den raske utviklingen. Den gir synlige utslag i nye vennlige boligstrøk, og i et stort antall moderne arbeidssteder i industri og tjenesteytende næringer. Sosiale bygg, veger og flyplasser er andre synlige trekk.

Det er stor enighet i Stortinget, og jeg tror også i folket, at vi fortsatt skal legge vekt på å bevare de verdifulle trekk i vårt samfunn samtidig som vi skal bruke de muligheter vi har til å bygge ut vårt sosiale velferdssamfunn, og ta godt vare på interessene til dem som har lett for å bli liggende tilbake i utviklingen.

Norge er blitt et moderne industrisamfunn med

en gjennomsnittlig inntekt på høyde med de 10 mest velstående land i verden. Vi vil fortsatt beholde de verdier og de muligheter denne høye materielle standard gir oss. Men vi vil samtidig beholde hovedtrekkene i de små, vennlige samfunn, hvor vi kan verne om de menneskelige og sosiale verdier som vi setter så høyt. Vi ønsker å beholde vennlige, myke samfunn hvor det enkelte menneske lettere kan finne sin plass.